

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВДЕННО-СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

30.06.2025

м. Дніпро

№ 54/14-рк/к

**КОМУНАЛЬНЕ
ПІДПРИЄМСТВО
«ТЕРНІВСЬКЕ ЖИТЛОВО-
КОМУНАЛЬНЕ
ПІДПРИЄМСТВО»**

*[інформація, доступ до якої
обмежено]*

*Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції*

Адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення), розглянувши матеріали дослідження ринку управління побутовими відходами, проведеного Першим відділом досліджень і розслідувань,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Дії комунального підприємства «Тернівське житлово-комунальне підприємство» (далі – КП «Тернівське ЖКП», Підприємство), які полягають в укладенні зі споживачами договорів про надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, умови яких не відповідають типовим договорам, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами» (зі змінами), містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів на території Тернівської міської територіальної громади Дніпропетровської області.

2. СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯКОМУ НАДАЮТЬСЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

- (2) Суб'єктом господарювання, якому надаються рекомендації, є КП «Тернівське ЖКП».
- (3) Згідно з відомостями з Єдиного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДР), КП «Тернівське ЖКП» є юридичною особою (ідентифікаційний код юридичної особи - *[інформація, доступ до якої обмежено]*, місцезнаходження: *[інформація, доступ до якої обмежено]*).
- (4) КП «Тернівське ЖКП» здійснює діяльність на підставі Статуту, має самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку зі своїм найменуванням, набуло прав юридичної особи з дня його державної реєстрації у встановленому законодавством порядку, від свого імені виступає у господарських, цивільних та адміністративних правовідносинах з юридичними та фізичними особами, набуває майнових прав та несе обов'язки, від свого імені виступає відповідачем та позивачем у судах, несе відповідальність за результати своєї господарської діяльності.
- (5) За інформацією з ЄДР, основним видом діяльності Підприємства є *[інформація, доступ до якої обмежено]*.
- (6) Таким чином, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Тернівське ЖКП» є суб'єктом господарювання.

3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (7) Відділенням на адресу Підприємства направлено вимогу про надання інформації від 12.11.2024 № 54-02/3255є.
- (8) Підприємством надано відповідь на вимогу про надання інформації від 12.11.2024 № 54-02/3255є листом від 03.12.2024 № 1445 (вх. Відділення від 10.12.2024 № 54-01/3454).

4. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (9) Визначення становища КП «Тернівське ЖКП» на досліджуваному ринку здійснено відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України № 49-р від 05.03.2002, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики та статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (10) Згідно з пунктом 2.2 Методики, етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватись залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

4.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (11) Згідно з пунктом 3.4 Методики, визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установлення переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють), споживає(ють), використовує(ють) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).

4.1.1. Суб'єкт господарювання

- (12) КП «Тернівське ЖКП» є суб'єктом господарювання у розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції», який здійснює діяльність на ринку послуг з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.

4.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (13) Товаром, який становить об'єкт аналізу є послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.

4.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

4.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (14) Товаром щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Тернівське ЖКП» є послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (15) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

4.2.2. Споживчі характеристики

- (16) Відповідно до пункту 4.2.1 Методики споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.
- (17) Відповідно до статті 1 Закону України «Про відходи» (втрата чинності 09.07.2023):
побутові відходи – відходи, що утворюються в процесі життя і діяльності людини в житлових та нежитлових будинках (тверді, великогабаритні, ремонтні, рідкі, крім відходів, пов'язаних з виробничою діяльністю підприємств) і не використовуються за місцем їх накопичення;
послуги з вивезення побутових відходів – збирання, зберігання та перевезення побутових відходів, що здійснюються у населеному пункті згідно з правилами благоустрою, затвердженими органом місцевого самоврядування;
поводження з відходами – дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, сортування, зберігання, оброблення, перероблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення;
послуги з поводження з побутовими відходами – послуги з вивезення, перероблення та захоронення побутових відходів, що надаються в населеному пункті згідно з правилами благоустрою території населеного пункту, розробленими з урахуванням схеми санітарного очищення населеного пункту та затвердженими органом місцевого самоврядування.
- (18) Відповідно до частини другої статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції до 09.07.2023) до комунальних послуг відноситься, зокрема, послуга поводження з побутовими відходами.
- (19) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про управління відходами» (набрання чинності з 09.07.2023) наведені нижче терміни вживаються в

такому значенні:

побутові відходи – змішані та/або роздільно зібрані відходи від домогосподарств, включаючи відходи паперу, картону, скла, пластику, деревини, текстилю, металу, упаковки, біовідходи, відходи електричного та електронного обладнання, відходи батарей та акумуляторів, небезпечні відходи у складі побутових, великогабаритні та ремонтні відходи, а також змішані та/або роздільно зібрані відходи з інших джерел, якщо ці відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств (пункт 26 частини першої статті 1 цього Закону);

операції з управління відходами – збирання, перевезення, відновлення та видалення відходів (пункт 22 частини першої статті 1 цього Закону);

послуга з управління побутовими відходами - операції із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів, а також діяльність, пов'язана з організацією роботи системи управління побутовими відходами, що здійснюється виконавцем послуги з управління побутовими відходами (пункт 28 частини першої статті 1 цього Закону);

суб'єкт господарювання у сфері управління відходами – юридична особа або фізична особа-підприємець, що здійснює збирання, купівлю, зберігання, перевезення, відновлення та/або видалення відходів відповідно до законодавства (пункт 36 частини першої статті 1 цього Закону).

- (20) Відповідно до частини першої статті 33 Закону України «Про управління відходами» *послуга з управління побутовими відходами* є комунальною послугою і надається відповідно до законодавства про житлово-комунальні послуги та правил, встановлених Кабінетом Міністрів України, з урахуванням регіональних та місцевих планів управління відходами та правил благоустрою населеного пункту.
- (21) Відповідно до частини другої статті 33 цього ж Закону до складу послуги з управління побутовими відходами входять операції із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів.
- (22) До 15.08.2023 механізм надання суб'єктами господарювання незалежно від форми їх власності послуг з поводження з побутовими відходами у містах, селищах і селах визначався Правилами надання послуг з поводження з побутовими відходами», затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами» (далі – Правила № 1070), яка втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами» (далі – Постанова № 835), що набрала чинності 15.08.2023.
- (23) Згідно з пунктом 3 Правил надання послуги з управління побутовими відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами» (далі – Правила № 835) до складу послуги з управління побутовими відходами входять операції із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів, а також діяльність, пов'язана з організацією роботи системи управління побутовими відходами, що провадиться виконавцем послуги.

- (24) Основною споживчою властивістю послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є наявність у суб'єктів господарювання транспортних засобів спеціального призначення.

4.2.1.2. Умови споживання

- (25) Умови споживання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів регулюються Законами України: «Про житлово-комунальні послуги», «Про відходи» (до 09.07.2023), «Про управління відходами» (з 09.07.2023), а також постановами Кабінету Міністрів України:
- № 1070 від 10.12.2008 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами» (діяла до 15.08.2023),
 - № 835 від 08.08.2023 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами» (чинна з 15.08.2023).
- (26) Починаючи з 15.08.2023, надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів можливе виключно на підставі договорів, укладених відповідно до нових типових договорів, затверджених Постановою № 835.
- (27) До цієї дати, зокрема у 2021–2022 роках, послуги надавались як послуги з поводження з побутовими відходами (за старою термінологією) відповідно до договорів, які укладалися згідно з Правилами № 1070.
- (28) У період з 15.08.2023 по 18.06.2025 (дата ухвалення рішення виконавчого комітету Тернівської міської ради про визначення суб'єктів господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів на території Тернівської міської територіальної громади), КП «Тернівське ЖКП» продовжувало здійснювати надання послуги з поводження з побутовими відходами в частині збирання та вивезення, при цьому договори укладалися не у відповідності до типових договорів, затверджених Постановою № 835, а також без формального визначення підприємства виконавцем послуги за новими правилами, передбаченими законодавством.
- (29) Як зазначено у листі Міністерства розвитку громад та територій України № 9204/25/10-25 від 16.04.2025 (вх. Комітету № 6-07/5849 від 17.04.2025), відповідно до частини шостої розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про управління відходами» № 2320-IX, «...Законом не передбачено перехідного періоду впровадження такої послуги та відтермінування заключення нових договорів відповідно до новоствореної системи надання послуги з управління побутовими відходами».
- (30) Укладання договорів на послугу з управління побутовими відходами з побутовими відходами з 15.08.2023 повинно було відбуватись відповідно до типових договорів, затверджених Постановою № 835, що не було дотримано КП «Тернівське ЖКП»
- (31) Таким чином, умовами споживання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є укладання договорів між виконавцем та споживачем цієї послуги.

4.2.1.3. Умови реалізації

- (32) Відповідно до частини одинадцятої статті 35¹ Закону України «Про відходи» (втратив чинність 09.07.2023), а також частини третьої статті 33 Закону України

«Про управління відходами», орган місцевого самоврядування визначає виконавця послуги з перевезення побутових відходів з певної території населеного пункту на конкурсних засадах.

- (33) Вперше КП «Тернівське ЖКП» було визначено виконавцем послуг з поводження з побутовими відходами на території Тернівської міської територіальної громади відповідно до рішення виконавчого комітету Тернівської міської ради від 30.11.2021 № 282/0/5-21. Послуга надавалась відповідно до постанови КМУ № 1070 від 10.12.2008.
- (34) Повторно КП «Тернівське ЖКП» визначено виконавцем послуг з поводження з побутовими відходами рішенням від 01.12.2022 № 236/0/5-22. Діяльність підприємства у 2022–2023 роках тривала у форматі, визначеному старим законодавством.
- (35) Починаючи з 15.08.2023, у зв'язку з набранням чинності Постановою № 835 та Законом України «Про управління відходами», надання послуги повинно здійснюватися виключно як послуга з управління побутовими відходами – за новими правилами та на конкурсних засадах. Однак конкурс відповідно до нових вимог проведено лише 18.06.2025 (рішення виконавчого комітету Тернівської міської ради № 189/0/5-25).
- (36) З 18.06.2025 року КП «Тернівське ЖКП» офіційно отримало статус виконавця послуг з управління побутовими відходами на території Тернівської міської територіальної громади (місто Тернівка і село Зелена Долина) за новим порядком, затвердженим відповідно до Порядку проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2023 № 918 (далі – Порядок № 918).
- (37) Таким чином, у період з 15.08.2023 по 18.06.2025 КП «Тернівське ЖКП» продовжувало надавати послуги фактично, але без визначення виконавцем відповідно до вимог нової нормативної бази, що підтверджується відсутністю проведеного конкурсу у встановленому порядку та без укладення договорів умови яких відповідають типовим договорам, затверджених Постановою № 835.

4.2.1.4. Ціна

- (38) Відповідно до частини першої статті 191 Господарського кодексу України (далі – ГК України) державні регульовані ціни запроваджуються Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади, державними колегіальними органами та органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень у встановленому законодавством порядку.
- (39) Частиною першою статті 10 Закону України «Про ціни і ціноутворення» визначено, що суб'єкти господарювання під час провадження господарської діяльності використовують вільні ціни та державні регульовані ціни.
- (40) Частиною першою статті 10 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.

- (41) КП «Тернівське ЖКП» надавало послуги з поводження з побутовими відходами (у частині збирання та перевезення) на підставі результатів конкурсів, проведених у 2021 та 2022 роках. Починаючи з 15.08.2023, після набрання чинності Постановою № 835, підприємство фактично продовжувало здійснювати діяльність з надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення без проведення конкурсу за новими правилами та без коригування тарифів відповідно до нової структури послуги. У 2025 році, за результатами конкурсу, проведеного згідно з Постановою № 918, КП «Тернівське ЖКП» було визначено виконавцем відповідної послуги.
- (42) Перший конкурс відбувся відповідно до рішення виконавчого комітету від 30.11.2021 № 282/0/5-21, яким КП «Тернівське ЖКП» було визначено переможцем строком на один рік. Для участі в ньому підприємство застосовувало тарифи, затверджені рішенням виконкому від 15.12.2021 № 297/0/5-21:
- тверді побутові відходи – 278,92 грн/м³ (з ПДВ);
 - великогабаритні та ремонтні – 374,76 грн/м³ (з ПДВ);
 - абонентське обслуговування – 1,69 грн/місяць.
- (43) Другий конкурс відбувся у 2022 році. Відповідно до рішення виконкому від 01.12.2022 № 236/0/5-22, КП «Тернівське ЖКП» повторно визначено виконавцем послуг. Підприємство подало конкурсну пропозицію на основі тарифів, чинних з 01.07.2022 відповідно до рішення виконавчого комітету Тернівської міської ради № 127/0/5-22 від 15.06.2022:
- тверді побутові відходи – 351,96 грн/м³;
 - великогабаритні та ремонтні – 382,47 грн/м³;
 - орієнтовна вартість для населення — 22,97 грн/особу/місяць.
- (44) У 2025 році проведено третій конкурс на підставі постанови КМУ № 918 від 25.08.2023. За результатами рішення виконавчого комітету Тернівської міської ради від 18.06.2025 № 189/0/5-25, КП «Тернівське ЖКП» визначено переможцем конкурсу на здійснення операцій зі збирання та перевезення побутових відходів. КП «Тернівське ЖКП» надало цінову пропозицію, сформовану на основі тарифів, затверджених рішенням виконавчого комітету Тернівської міської ради від 21.05.2025 № 161/0/5-25, які набули чинності з 1 червня 2025 року:
- змішані тверді побутові відходи – 422,22 грн/м³ (з ПДВ);
 - великогабаритні та ремонтні відходи – 542,58 грн/м³ (з ПДВ);
 - розрахунок для населення – 28,60 грн/особу/місяць згідно з затвердженими нормами.
- (45) Отже, тарифи на послугу встановлюються виконавчим комітетом Тернівської міської ради як органом місцевого самоврядування відповідно до чинного законодавства, і споживачі не мають можливості безпосередньо впливати на їх визначення.

4.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (46) Постачальником (надавачем) послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів на території Тернівської міської територіальної громади (м. Тернівка та с. Зелена Долина) Дніпропетровської області є КП «Тернівське ЖКП», яке визначалося виконавцем послуг з поводження з побутовими відходами за результатами конкурсів у 2021 та 2022 роках з

рішеннями виконавчого комітету Тернівської міської ради від 30.11.2021 № 282/0/5-21, від 01.12.2022 № 236/0/5-22, а з 2025 року – виконавцем послуги з управління побутовими відходами відповідно до нової правової бази згідно з рішеннями виконавчого комітету Тернівської міської ради від 18.06.2025 № 189/0/5-25.

- (47) Послуга з поводження з побутовими відходами /управління побутовими відходами включає збирання та вивезення / перевезення побутових відходів і є житлово-комунальною послугою у розумінні Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (48) Відповідно до абзацу п'ятого пункту 2 Правил № 835, споживачем є як індивідуальний споживач (фізична або юридична особа, яка є співвласником багатоквартирного будинку чи власником будівлі, зокрема індивідуального житлового будинку), так і колективний споживач (юридична особа, що діє в інтересах групи споживачів та укладає відповідний договір з виконавцем послуги).
- (49) Споживачами послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є фізичні та юридичні особи, які проживають або здійснюють діяльність на території Тернівської міської територіальної громади Дніпропетровської області та є утворювачами побутових відходів. Вони зобов'язані відповідно до частини другої статті 31 Закону України «Про управління відходами» укладати договори з виконавцем послуги – КП «Тернівське ЖКП» – та сплачувати встановлену плату за її надання.

4.3. Визначення товарних меж ринку

- (50) Відповідно до пункту 1.3. Методики товар – це будь-який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права (зокрема цінні папери).
- (51) Товарні межі ринку - товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- (52) Ураховуючи, що надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів здійснюється на платній основі, ця послуга є товаром.
- (53) Відповідно до пунктів 5.1-5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (54) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
 - подібність призначення, споживчих властивостей,
 - умов використання тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик,
 - якісних показників тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);

- відсутність суттєвої різниці в цінах; взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

- (55) При проведенні дослідження необхідно враховувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.
- (56) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.
- (57) Послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів за споживчими властивостями, умовами користування, технічними характеристиками, тощо не має товарів – замінників.
- (58) Споживачі не мають можливості вибору підприємства, яке надавало б аналогічні послуги, у зв'язку з тим, що послугу з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів надає конкретний суб'єкт господарювання, якого визначено органом місцевого самоврядування, тобто споживачі можуть скористатися послугою лише КП «Тернівське ЖКП».
- (59) Оскільки послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є послугою, яка не має замінників, відтак у споживачів цих послуг відсутня альтернатива.
- (60) За таких обставин товарними межами ринку є послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (61) Відповідно до пункту 1.3. Методики територіальні (географічні) межі ринку - територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.
- (62) Згідно з пунктом 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (63) Згідно з підпунктом 7 пункту 5 Порядку проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1173 «Питання надання послуг з вивезення побутових відходів», *яка втратила чинність з 30.08.2023*, для проведення конкурсу організатор конкурсу готує конкурсну документацію, яка повинна містити таку інформацію: характеристика території, де повинні надаватися послуги з поводження з побутовими відходами: розміри та межі певної території та перелік розміщених у зазначених межах об'єктів утворення побутових відходів, середня відстань до об'єктів поводження з відходами та їх місцезнаходження. Межі певної

території, де планується надавати послуги з поводження з побутовими відходами, визначає організатор конкурсу.

- (64) Відповідно до абзацу четвертого пункту 4 Порядку № 918, яка набрала чинності 30.08.2023, об'єкт конкурсу - визначена організатором конкурсу територія певного розміру та меж, на якій планується здійснення операцій із збирання відповідного виду побутових відходів (змішані, великогабаритні, ремонтні, небезпечні, відходи зелених насаджень) за джерелами їх утворення (домогосподарства та інші джерела, якщо їх відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств) та перевезення з відповідної території на об'єкти оброблення побутових відходів відповідно до правил благоустрою населеного пункту, регіональних та місцевих планів управління відходами.
- (65) Згідно з рішеннями виконавчого комітету Тернівської міської ради: від 30.11.2021 № 282/0/5-21, від 01.12.2022 № 236/0/5-22, від 18.06.2025 № 189/0/5-25, КП «Тернівське ЖКП» було визначено виконавцем послуги з управління побутовими відходами на території Тернівської міської територіальної громади. Територія обслуговування щоразу охоплювала всю громаду в її адміністративно-територіальних межах.
- (67) Тернівська міська територіальна громада створена у 2020 році в результаті адміністративно-територіальної реформи, і включає:
 - місто обласного значення Тернівка;
 - село Зелена Долина, яке приєднано у складі сільської частини громади.
- (68) Отже, особливістю послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є її отримання безпосередньо від суб'єкта господарювання, який провадить діяльність на території, визначеній рішенням органу місцевого самоврядування – Тернівської міської ради.
- (66) Територіальними (географічними) межами ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів у досліджуваному періоді є територія, на якій споживачі фактично мали можливість отримати відповідну послугу від визначеного виконавця.
- (67) Відповідно до рішень виконавчого комітету Тернівської міської ради у 2021 році (№ 282/0/5-21), 2022 році (№ 236/0/5-22) та 2025 році (№ 189/0/5-25), територією обслуговування визначалася Тернівська міська територіальна громада (місто Тернівка та село Зелена Долина).
- (68) Враховуючи вказане, територіальними межами ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є територія Тернівської міської територіальної громади.

4.5. Часові межі ринку

- (69) Відповідно до пункту 1.3 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єкта господарювання на ринку, часові межі ринку — це період стабільності, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту і пропозиції істотно не змінюються.
- (70) Згідно з пунктом 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, один рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових

відносин між продавцями (постачальниками) та споживачами утворює ринок товару з усталеною структурою.

- (71) Враховуючи набрання чинності з 15.08.2023 нової нормативної бази (Постанова № 835 від 08.08.2023), якою запроваджено нову структуру послуги з управління побутовими відходами, а також проведення відповідного конкурсу лише 18.06.2025, період з 15.08.2023 до червня 2025 року (*станом на дату надання рекомендацій*) є ключовим для дослідження ринку.
- (72) У цей період структура ринку залишалася незмінною, оскільки діяльність із збирання та перевезення побутових відходів у межах території міста Тернівка фактично здійснювала одностайно КП «Тернівське ЖКП» без конкуренції, на підставі договорів, що не відповідали типовим договорам, затверджених Постановою № 835.
- (73) Таким чином, часовими межами досліджуваного ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів визначено період з 15.08.2023 року по червень 2025 року (станом на дату надання рекомендацій).

4.6. Визначення потенційних конкурентів

- (74) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (75) суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (76) Зважаючи на специфіку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів та її технологічну особливість, надання зазначеної послуги можливе лише при наявності транспортних засобів спеціального призначення, відповідного обладнання для організації надання цієї послуги.
- (77) Згідно з пунктом 7 частини другої статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцями комунальних послуг, зокрема, послуги з управління побутовими відходами, є адміністратор послуги з управління побутовими відходами, а у разі його відсутності - визначений у встановленому законодавством порядку суб'єкт господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів.
- (78) Внаслідок специфічних особливостей ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, а саме, визначення на конкурсних засадах суб'єкта господарювання для надання вказаної послуги на певний період часу (строк дії договору між виконавцем послуги та органом місцевого самоврядування), відповідно, конкуренція у вказаний період – відсутня.
- (79) Враховуючи те, що в період з 15.08.2023 року по червень 2025 року (*станом на дату надання рекомендацій*) КП «Тернівське ЖКП» залишається єдиним суб'єктом господарювання, який здійснює діяльність на ринку послуг з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів в

межах території Тернівської міської територіальної громади, відповідно, вказаний ринок має ознаки монополізованого, конкуренція на ньому – відсутня.

- (80) Отже, суб'єкти господарювання, які могли б бути потенційними конкурентами для КП «Тернівське ЖКП» відсутні.

4.7. Визначення бар'єрів вступу на ринок

- (81) Згідно з пунктом 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (82) Ринок послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів характеризується наявністю адміністративних бар'єрів, зокрема, виборювання права на здійснення діяльності з надання вказаної послуги на конкурсних засадах, економічних бар'єрів, зокрема, необхідністю наявності у суб'єктів господарювання у власності чи користуванні відповідного обладнання, спеціальних транспортних засобів для організації надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів (сміттєвози, контейнери для збору твердих побутових відходів тощо). Тобто, підприємству необхідно мати відповідну матеріально-технічну базу для надання вказаної послуги.
- (83) Так, вхід на ринок нових суб'єктів господарювання можливий лише на виконання відповідного рішення органу місцевого самоврядування, прийнятого за результатами проведеного конкурсу щодо визначення виконавця послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів на певній території.
- (84) При цьому вхід нового суб'єкта господарювання на ринок можливий лише за умови виходу з ринку діючого суб'єкта.
- (85) Встановлено, що в період з 15.08.2023 року по червень 2025 року (*станом на дату надання рекомендацій*) послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів у зазначених вище територіальних та товарних межах ринку надає лише КП «Тернівське ЖКП», яке працює одноосібно та безальтернативно, не зазнає конкуренції на цьому ринку.
- (86) Отже, КП «Тернівське ЖКП» є єдиним підприємством, яке надає вказану вище послугу в межах території Тернівської міської територіальної громади, у споживачів та замовників послуги альтернатива в її отриманні відсутня.

4.8. Установлення ознак монопольного (домінуючого) становища

- (87) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо: на цьому ринку в нього немає жодного конкурента; не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів,

наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

- (88) уренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (89) для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (90) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема, обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання або ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).
- (91) Виходячи з пункту 10.3 Методики, здатність КП «Тернівське ЖКП», яке є єдиним надавачем послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів на території *Тернівської міської територіальної громади*, диктувати свої умови при продажу товару є ознакою його ринкової влади.
- (92) Ураховуючи зазначене вище, на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів КП «Тернівське ЖКП» в період з 15.08.2023 року по червень 2025 року (*станом на дату надання рекомендацій*) в територіальних (географічних) межах Тернівської міської територіальної громади має ознаки монопольного (домінуючого) становища із часткою 100%, оскільки не має жодного конкурента на цьому ринку.

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (93) Правові економічні та організаційні засади відносин у сфері відходів у період до настання структурних змін у законодавстві (липень 2023 року) визначали, зокрема:
 - Закон України «Про житлово-комунальні послуги»;
 - Закон України «Про відходи»
 (згідно з пунктом 2 розділу XI Закону України «Про управління відходами» визнано таким, що втратив чинність з дня набрання чинності цим Законом (09.07.2023);
 - *постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами»* (втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами»);
 - *постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1173 «Питання надання послуг з вивезення побутових відходів»* (втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 25.08.2023 № 918 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів»).

- (94) В липні-серпні 2023 року законодавство у сфері відходів зазнало змін – створено нову систему надання послуги з управління відходами, впроваджено нову термінологію у цій сфері, оскільки вступили в дію такі законодавчі акти:
- Закон України «Про управління відходами»;
 - постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами»;
 - постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2023 № 918 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів».
- (95) Відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги»:
- споживач має право одержувати своєчасно та належної якості житлово-комунальні послуги згідно із законодавством і умовами укладених договорів (пункт 1 частини першої статті 7);
 - виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором (пункт 2 частини другої статті 8);
 - надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах (частина перша статті 12);
 - договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. Договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач) (частина друга статті 12);
 - послуга з управління побутовими відходами надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, Законом України «Про управління відходами» та вимогами правил надання послуг з управління побутовими відходами, що затверджуються Кабінетом Міністрів України (частина четверта статті 25).
- (96) Відповідно до частини сьомої статті 33 Закону України «Про управління відходами» виконавець послуги з управління побутовими відходами укладає договори із споживачами послуги.
- (97) Пунктом 24 Правил № 835 передбачено, що послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами відповідно до статей 13 і 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»:
- 1) за моделями організації договірних відносин:

- індивідуальний договір (публічний договір приєднання) – укладається з індивідуальним споживачем відповідно до типового індивідуального договору про надання послуги з управління побутовими відходами;

- колективний договір – укладається від імені всіх співвласників багатоквартирного будинку управителем або іншою уповноваженою співвласниками особою за рішенням співвласників 12 відповідно до типового колективного договору про надання послуги з управління побутовими відходами;

2) за категоріями споживачів:

- договір з індивідуальним споживачем – укладається із співвласником багатоквартирного будинку, власником будівлі (зокрема власником індивідуального садибного житлового будинку) або за згодою власника іншою особою, яка користується будівлею і отримує послугу з управління побутовими відходами для власних потреб та з якою або від імені якої укладено договір, відповідно до типового договору з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами;

- договір з колективним споживачем – укладається з юридичною особою, що об'єднує споживачів у будівлі та в їх інтересах укладає договір про надання послуги відповідно до типового договору з колективним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами.

- (98) Пунктом 25 Постанови № 835 визначено, що співвласники багатоквартирного будинку (об'єднання співвласників багатоквартирного будинку) самостійно обирають один із договорів про надання послуги з управління побутовими відходами, визначених абзацом третім підпункту 1 або абзацом третім підпункту 2 пункту 24 цих Правил, а у разі неприйняття ними рішення та неукладення з виконавцем послуги відповідного договору укладають індивідуальний договір про надання послуги з управління побутовими відходами, що є публічним договором приєднання.
- (99) При цьому, саме на виконавця послуг законодавець покладає обов'язок забезпечення підготовки та укладення із споживачем відповідних договорів за законодавчо встановленою формою з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання.
- (100) Відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» у разі якщо співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали з виконавцем комунальної послуги відповідний договір (крім послуг з постачання та розподілу природного газу і послуг з постачання та розподілу електричної енергії), з ними укладається індивідуальний договір про надання комунальної послуги, що є публічним договором приєднання.
- (101) Такі договори вважаються укладеними, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному вебсайті органу місцевого самоврядування та / або на вебсайті виконавця послуги співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір з виконавцем комунальної послуги. При цьому розміщується повідомлення про місце опублікування тексту договору у загальнодоступних місцях на інформаційних стендах та/або рахунках на оплату послуг.

- (102) Публічні договори приєднання про надання комунальних послуг з власниками індивідуальних (садибних) житлових будинків вважаються укладеними, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному вебсайті органу місцевого самоврядування та/або на вебсайті виконавця послуги такий власник не вчинив дій щодо відключення (відмови) від комунальної послуги.
- (103) Абзацом другим частини третьої статті 6 Цивільного кодексу України передбачено, що сторони в договорі не можуть відступити від положень актів цивільного законодавства, якщо в цих актах прямо вказано про це, а також у разі, якщо обов'язковість для сторін положень актів цивільного законодавства впливає з їх змісту або із суті відносин між сторонами.
- (104) Крім того, слід зазначити, що у роз'ясненнях, наведених у листі Міністерства розвитку громад та територій України від 16.04.2025 № 9204/25/10-25 до Антимонопольного комітету України, вказано, що (початок цитати):
- «Законом № 2320-IX (Закон України «Про управління відходами») не передбачено перехідного періоду впровадження такої послуги (послуги з управління відходами) та відтермінування заключення нових договорів відповідно до новоствореної системи надання послуги з управління побутовими відходами. <...>*
- Таким чином, встановлення законодавством нових вимог і термінології у сфері управління побутовими відходами вимагає проведення процедур у цій сфері за новими правилами та порядками, зокрема відповідно до визначених умов щодо проведення виконавчими органами сільських, селищних, міських рад конкурсу з визначення суб'єктів господарювання, що здійснюють збирання та перевезення побутових відходів, встановлення тарифів на операції збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів, середньозваженого тарифу на послугу з управління побутовими відходами та заклучення договорів зі споживачами на надання послуги з управління побутовими відходами.*» (кінець цитати).
- (105) Отже, законодавством передбачено право споживача на отримання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів відповідно до умов договорів, які повинні відповідати чинному законодавству.

6. ОБСТАВИНИ, ВСТАНОВЛЕНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

- (106) На виконання доручення в.о. голови Відділення від 12.11.2024 № 54-03/6-вд проведено дослідження ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, учасником якого є КП «Тернівське ЖКП», та дотримання цим підприємством вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час укладання зі споживачами договорів про надання послуг з управління побутовими відходами.
- (107) У ході дослідження Відділенням проведено аналіз договорів на підставі яких Підприємство надає послугу з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів споживачам, а саме:
- публічного договору про надання послуг з поводження з побутовими відходами з індивідуальним споживачем, розміщеного на офіційному вебсайті *Тернівської міської територіальної громади* за посиланням

https://tgkp.com.ua/files/Public_contract_household_waste_TGKP.pdf.

(далі – Публічний договір);

- індивідуальних письмових договорів, укладених у 2023-2024 роках зі споживачами категорій «бюджетні установи та організації» та «інші споживачі», копії яких Підприємство надало Відділенню листом від 03.12.2024 № 1445 (далі – індивідуальні письмові договори).

6.1. Результати аналізу Публічного договору

(108) Публічний договір укладається зі споживачами категорії «населення» та розміщений на офіційному вебсайті *Тернівської міської територіальної громади* за вказаним вище посиланням.

(109) У листі від 03.12.2024 № 1445 Підприємство надало для прикладу копії екземплярів Публічного договору, які наведені в Таблиці 1.

Таблиця 1

№ з/п	Дата та номер договору	Споживач	Адреса споживача
[інформація, доступ до якої обмежено]			

(110) Інформація щодо аналізу умов Публічного договору та умов типового публічного договору, форма якого затверджена Постановою № 835, наведена у таблиці 2.

Таблиця 2

Умови Типового публічного договору (Типовий індивідуальний договір про надання послуги з управління побутовими відходами)	Умови Публічного договору в редакції КП «Тернівське ЖКП»	Наслідки невідповідності умовам Типового публічного договору
Розділ «Відповідальність сторін за порушення договору» 25. <...> Пеня не нараховується за умови наявності заборгованості держави за надані населенню пільги та житлові субсидії та/або наявності у споживача заборгованості з оплати праці, підтвердженої належним чином.	Розділ «Відповідальність сторін за порушення договору» Відсутнє	Не встановлення у договорі передбачених законодавством підстав не здійснення нарахування споживачу пені при наявності заборгованості, що виникла не з його вини, може призвести до неправомірного нарахування пені, а відтак до зайвих фінансових витрат споживача.
У разі ненадання послуги, надання її не в повному обсязі	У разі ненадання або надання не в повному обсязі послуг	Надання виконавцю можливості (права)

або невідповідної якості виконавець здійснює перерахунок вартості послуги, а також сплачує споживачеві неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка середньодобової вартості споживання послуги, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуги), за кожен день ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або невідповідної якості (за виключенням нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалася ліквідація наслідків аварій або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуги, що виникли з вини споживача). Аварійно-відновними роботами є комплекс робіт з ліквідації наслідків аварій, що виникли, а також із запобігання аваріям та аварійним ситуаціям.	виконавець сплачує споживачу неустойку (штраф, пеню) у розмірі визначеному законодавством за кожен окремий випадок.	самостійно визначати підстави сплати або несплати споживачу неустойки (штрафу, пені), у кожному окремому випадку, в той час як Типовий договір не містить такої умови, може ущемлювати інтереси споживача через недоотримання коштів від виконавця.
--	---	--

(111) Як видно з таблиці 2, умови Публічного договору, розміщеного з 17.08.2022 на офіційному вебсайті КП «Тернівське ЖКП», не приведені у відповідність до умов Типового публічного договору, затвердженого Постановою № 835.

(112) Таким чином, неприведення КП «Тернівське ЖКП» умов Публічного договору, розміщеного з 17.08.2022 на офіційному вебсайті КП «Тернівське ЖКП», у відповідність до умов Типового публічного договору, затвердженого Постановою № 835, звужує коло прав споживачів, зокрема, на ненарахування пені у встановлених Типовим публічним договором випадках, на отримання компенсаційної виплати у вигляді неустойки (штрафу) та на зменшення розміру плати за послугу у разі її ненадання, надання не в повному обсязі або невідповідної якості, що може призвести до ущемлення прав та інтересів споживачів.

6.2. Результати аналізу індивідуальних письмових договорів КП «Тернівське ЖКП»

(113) За інформацією КП «Тернівське ЖКП» (лист від 03.12.2024 № 1445) загальна кількість укладених Підприємством договорів про надання послуги з управління побутовими відходами, які діють станом на 02.12.2024, складає 12 470 шт, у тому числі:

- з населенням – 12 175 шт.,
- з бюджетними установами організаціями та іншими споживачами – 295 шт.

(114) КП «Тернівське ЖКП» надало для прикладу копії індивідуальних письмових договорів, укладених зі споживачами категорій «бюджетні установи та організації»

та «інші споживачі», у редакції, що діяла на дату надання листа від 03.12.2024 № 1445. Ці договори наведені у Таблиці 3.

Таблиця 3

№ з/п	Дата та номер договору	Споживач	Адреса споживача
<i>[інформація, доступ до якої обмежено]</i>			

(115) Відділенням встановлено, що умови індивідуальних письмових договорів, укладених КП «Тернівське ЖКП» у 2024 році зі споживачами категорій: «бюджетні установи та організації» та «інші споживачі», не відповідають умовам типових договорів, форми яких затверджені Постановою № 835. Інформація наведена у Таблиці 4.

Таблиця 4

Умови Типового договору (Типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами)	Умови договору в редакції КП «Тернівське ЖКП»	Наслідки невідповідності умовам Типового договору
Розділ «Відповідальність сторін за порушення договору» 23. <...> Пеня не нараховується за умови наявності заборгованості держави за надані населенню пільги та житлові субсидії та/або наявності у споживача заборгованості з оплати праці, підтвердженої належним чином. У разі ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або невідповідної якості виконавець здійснює перерахунок вартості послуги, а також сплачує споживачеві неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка середньодобової вартості споживання послуги, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуги), за кожен день ненадання послуги, надання її не	Розділ «Відповідальність сторін за порушення договору» Відсутнє У разі ненадання або надання не в повному обсязі послуг виконавець сплачує споживачу неустойку (штраф, пеню) у розмірі визначеному законодавством за кожен окремий випадок.	Не встановлення у договорі передбачених законодавством підстав не здійснення нарахування споживачу пені при наявності заборгованості, що виникла не з його вини, може призвести до неправомірного нарахування пені, а відтак до зайвих фінансових витрат споживача. Надання виконавцю можливості (права) самостійно визначати підстави сплати або несплати споживачу неустойки (штрафу, пені), у кожному окремому випадку, в той час як Типовий договір не містить такої умови, може ущемлювати інтереси споживача через недоотримання коштів від виконавця.

в повному обсязі або невідповідної якості (за виключенням нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалася ліквідація наслідків аварій або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуги, що виникли з вини споживача). Аварійно-відновними роботами є комплекс робіт з ліквідації наслідків аварій, що виникли, а також із запобігання аваріям та аварійним ситуаціям.		
---	--	--

- (116) Як видно з таблиці 4, умови індивідуальних письмових договорів, укладених КП «Тернівське ЖКП», не відповідають умовам типових договорів, форма яких затверджена Постановою № 835, зокрема, Типовому договору з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами.
- (117) Таким чином, дії КП «Тернівське ЖКП» у вигляді укладення зі споживачами категорій «бюджетні установи та організації» та «інші споживачі» індивідуальних письмових договорів, умови яких не відповідають умовам типових договорів, звужує коло прав споживачів і водночас звужує коло обов'язків виконавця та його відповідальності за порушення умов цих договорів.
- (118) Відповідно до положень статті 179 ГК України, яка визначає загальні умови укладання договорів, що породжують господарські зобов'язання, Кабінет Міністрів України, уповноважені ним або законом органи виконавчої влади, державні органи та органи державної влади можуть рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках - затверджувати типові договори. При укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі, зокрема типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим державним органом або органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.
- (119) Статтею 184 ГК України регламентовано, зокрема, що укладення господарських договорів на основі типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування типового договору.
- (120) Типові договори є формою регулювання договірних відносин у сфері господарювання, вони застосовуються для спрощення процесу укладання конкретних господарських договорів та визначення бажаної, з точки зору держави, моделі договірної зобов'язання. Головною ознакою типових договорів є їх обов'язковість.

- (121) Таким чином, КП «Тернівське ЖКП» повинно було укладати договори зі споживачами про надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів відповідно до типових договорів, затверджених Постановою № 835, не відступаючи від їх змісту, тобто не зменшуючи обсягів прав споживача, обов'язків виконавця та його відповідальності за порушення умов договору.
- (122) Дії КП «Тернівське ЖКП», які полягають в укладенні зі споживачами договорів про надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, умови яких не відповідають типовим договорам, затверджених Постановою № 835, можуть призвести до ущемлення прав та інтересів споживачів.

7. АНТИКОНКУРЕНТНІ НАСЛІДКИ ДІЙ КП «ТЕРНІВСЬКЕ ЖКП»

- (123) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (124) Внаслідок дій КП «Тернівське ЖКП» у вигляді укладення зі споживачами договорів про надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, які не відповідають умовам типових договорів, затверджених Постановою № 835, зменшився обсяг прав споживачів, втім збільшився обсяг їх відповідальності, а також зменшився обсяг обов'язків та відповідальності виконавця за порушення умов договору, що може призвести до порушення прав та ущемлення інтересів споживачів.
- (125) Така поведінка КП «Тернівське ЖКП» є можливою лише внаслідок відсутності вибору для споживачів інших виконавців послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (126) З огляду на зазначене, завдяки ринковій владі, КП «Тернівське ЖКП» має можливість нав'язувати споживачам умови договорів, які не передбачені нормами чинного законодавства, для можливості отримання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, що може мати наслідком обмеження прав та ущемлення інтересів споживачів послуг.
- (127) Така поведінка притаманна саме монопольному утворенню, оскільки у взаємовідносинах із суб'єктом господарювання, що має монопольну владу, споживачі його послуг знаходяться з ним у нерівних умовах, змушені погоджуватись на всі вимоги та умови для можливості отримання послуг та фактично позбавлені захисту своїх прав та законних інтересів.

8. НЕМОЖЛИВІСТЬ ВЧИНЕННЯ КП «ТЕРНІВСЬКЕ ЖКП» ДІЙ, ЩО УЩЕМЛЮЮТЬ ПРАВА СПОЖИВАЧІВ, ЗА УМОВ ІСНУВАННЯ ЗНАЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ

- (128) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати

можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.

- (129) Дії КП «Тернівське ЖКП» були б неможливими за умови існування значної конкуренції на ринку, оскільки Підприємство, відчуючи конкурентний тиск, прагнуло б задля утримання споживачів укласти договори у відповідності до чинного законодавства, а споживачі, у разі незадоволення умовами договорів, мали б змогу обрати інше підприємство – надавача відповідних послуг.

9. ВИСНОВКИ

- (130) Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (131) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем за умовами пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (132) Враховуючи, що упродовж періоду з 15.08.2023 по 30.06.2025 становище КП «Тернівське ЖКП» на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів в територіальних (географічних) межах Тернівської міської територіальної громади Дніпропетровської області, дії КП «Тернівське ЖКП», які полягають в укладенні зі споживачами договорів про надання послуг з управління побутовими відходами, які не відповідають умовам типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами», містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (133) Відповідно до частини першої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Враховуючи наведене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись пунктом 10 частини п'ятої статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», підпунктом 13 частини першої пункту 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за

№ 291/5482, зі змінами та доповненнями, адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

РЕКОМЕНДУЄ:

Комунальному підприємству «Тернівське житлово-комунальне підприємство» (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація, доступ до якої обмежено]*) припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, викладені у цих рекомендаціях, зокрема шляхом:

- укладення із споживачами договорів про надання послуги з управління побутовими відходами у відповідності до вимог типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами» (зі змінами);

- інформування споживачів, з якими укладено договори про надання послуг з управління побутовими відходами, які не відповідають умовам типових договорів про можливість переукладання та/або внесення змін у відповідності до типових договорів.

Зазначаємо, що відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за умови виконання положень цих рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, Південно-східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України не розпочинатиме провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Про результати розгляду рекомендацій необхідно повідомити Південно-східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України **упродовж 30 днів** з дня їх отримання з наданням документів, підтверджуючих виконання рекомендацій.

Голова адміністративної колегії

Лариса ГРЕЧАНА